

ROBIN COLLINS VE EVRENİN İNCE AYARI

ROBIN COLLINS AND TUNING THE FINE

Osman KARAAĞAÇ¹

ÖZET: Bu uçsuz bucaksız âlemin bir yaratıcısı var mıdır? Cevabı aranan bu soru, insanlık tarihi kadar uzun bir geçmişe sahiptir. İnsanlığın iki kadim geleneği vardır: Bunlardan din diğeri felsefedir. Yeryüzünde varlıklarını sürdüren dinler mahiyet ve adlandırma açısından farklılık arz etse de doğası gereği bir yaratıcının varlığını kabul etmekte ve iddia etmektedir. Felsefeye gelince yine insanlık tarihi kadar kadim bir görüş ayrılığı vardır. Felsefecilerin bir kısmı âlemdaki düzenden hareketle bu muhteşem yapının bir yaratıcı olmaksızın meydana gelmesinin imkânsızlığını iddia ederlerken diğeri kısmı ise amansız bir şekilde yaratıcı fikrinin karşısında yer almaktadırlar.

Âlemdaki var düzenden hareketle Tanrı'ya ulaşma düşüncesi çeşitli evrelerden geçmiştir. İnsanlık aydınlanma çağı diye adlandırılan dönemden önce basit gözlemlerde bulunarak bu âlemin kendiliğinden meydana gelebileceğini düşünmüştür. Ancak aydınlanma dönemi sonrasında yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler insanlığın metafizik yolculuğunda ciddi değişimler ve kırılmalar yaşatmıştır.

Modern dönemde Tanrı'yı bulma reddetme çalışmaları iki farklı zaviyede yürütülmektedir. Biri âlemin fiziki cephesini oluştururken diğeri yaşamı merkez alan biyolojik dünyayı kapsamaktadır. Son zamanlarda âlemdaki düzenden hareketle her şeyin çok ince ayarlarla şekillendirildiğini iddia eden akım ortaya çıkmıştır. Bu akım Fine-Tuning(ince ayar) delili olarak adlandırılmaktadır. Fine- Tuning'in önemli temsilcilerinden biri de Robin Collins'tir.

Anahtar sözcükler: Robin Collins, Fine-Tuning (ince ayar)

ABSTRACT: Is there a creator of this endless universe? This question of which answer has been sought, has a long history as history of humanity. Humanity has got ancient tradition. One of them is religion and the other one is philosophy. Although the religious maintaining their existence on earth in terms of nature and naming due to its nature they accept and claim the existence of a creator. As to philosophy, there is an ancient divergence as the history of humanity. While some of the philosophers- by inferring from the order in the universe- claim the impossibility of the origination of this magnificent desing without a creator, the other object to the creat idea in an inexorable way.

Inferring from the order in the universe, the idea of reaching God has evolved from various stages. Before the period called " Age of Enlightenment", by making simple observation, humanity thought that the universe cant have originated spontaneously. However, scientific and technological development after "the enlightenment period" lead to significant changes and breakpoint in the metaphysical journey of humanity.

In the modern period, the studies of finding and rejecting the God are carried out in the two different point of views. While one of them creates the physical aspect of the universe, the other one includes biological world centering the life Recently, there has been a trend suggesting that everything is shaped by fine-tuning. This trend is called fine-tuning evidence. One of the most important representatives of fine-tuning is Robin Collins

Keywords: Robin Collins, Fine-Tuning

¹ Şehit Polis Salih Zengin Ortaokulu Erzincan (MEB)

1. GİRİŞ

Fine –Tuning (İnce- Ayar) Nedir?

Âlem çok hassas dengeler üzerine kurulmuştur. Bu öylesine mükemmel bir dizayn ki içerisindeki misafirlerin ihtiyaç duyabilecekleri her şey yerli yerine yerleştirilmiş durumdadır. ² Robin Collins âlemdeki düzeni anlatmak için şöyle bir örnek verir: Bir an için Mars'a gittiğinizi düşünün. Ayağınızı basar basmaz orada yaşayabilmeniz için bir yapının sizin için hazırlandığını görüyorsunuz. Hava sıcaklığı sizin yaşamınız için ayarlanmış; havadaki nem oranı size göre şekillendirilmiş ve oksijen-karbondioksit dönüşümü ona göre düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra yiyecek ve içecek açısından ihtiyaç duyabileceğinizin her türlü besin kaynağı hazır hale getirilmiş. Şimdi böyle bir yapı ve içerisindeki unsurları görünce ne düşünürsünüz? Bu yapının ve içerisindeki unsurların tesadüfen oluştuğunu hanginiz düşünürsünüz? Hiçbiriniz böyle düşünmezsiniz. Düşünebileceğiniz en makul şey bu yapının akıllı bir varlık tarafından meydana getirildiğini düşünmektir. Hiçbiriniz bu yapının volkanik bir patlamanın sonucunda meydana geldiğini düşünmezsiniz. Çünkü böyle bir oluşum ihtimal sınırlarının dışındadır.³

Robin Collins'e göre âlemde dört farklı şekilde ince ayar vardır. Bunlar:

- Fizik yasalarının ince-ayarı
- Fizik sabitelerinin ince-ayarı
- Evrenin başlangıcındaki hallerinin ince-ayarı
- Evrendeki kimyasal elementlerin oluşumundaki ince-ayar

Fizik yasalarının ince-ayarına göre âlemde var olan yasaların birbiriyle uyumu olmasaydı, dünya canlıların yaşayabileceği bir alan olma imkânına kavuşamayacaktı. Modern fiziğin verilerine göre de âlemde dört kuvvet bulunmaktadır: Yerçekimi kuvveti, zayıf kuvvet, elektro manyetizma ve güçlü nükleer kuvvet.⁴ Eğer yerçekimi kuvveti olmayacak olsaydı hem âlemin içerisindeki unsurlar sabit bir halde olamazlar hem de âlemin dışındaki yıldızlar ve gezegenler birbirlerini çekemezler ve bir küme halinde hareket edemezlerdi. Dolayısıyla gökyüzündeki diğer unsurlar içinde bir yörüngeden bahsedilemeyecekti. Bu durumda ay'ın dünyamızın uydusu olma durumu da söz konusu olmayacaktı. Diğer taraftan elektromanyetik bir ince ayar olmasaydı o zaman protonlar ve nötronlar bir araya gelemeyecekti ve hiçbir atom meydana gelemeyecekti.

Fizik sabitelerinin ince-ayarı ise âlemde bulunan bütün kuvvetlerin dozajının canlı yaşamına uygun bir oranda olması demektir. Eğer yerçekimi kanunu bugünkü olduğu şiddetinden daha yüksek bir miktarda olmuş olsaydı o zaman küçük hacimli cisimler parçalanmaktan kendilerini kurtaramazlardı. Bununla birlikte uzay bugünkü olduğundan çok daha fazla genişler ve bütün unsurlar bir araya gelmesi imkânsız bir şekilde dağılırlardı. Dolayısıyla bugünkü yaşamın olabilmesi ancak bugünkü yerçekimi kuvvetinin olduğu miktarda olmasını gerektirmektedir.

Evrenin başlangıcındaki ince-ayar ise kütle enerjisinin canlı yaşamına uygun olmasına işaret etmektedir. Roger Penrose göre İçerisinde yaşamış olduğumuz evrenin bu şekilde meydana gelmesi bir okçunun evren genişliğinde bir hedef tahtasına yerleştirilen protonun bir okçu tarafından vurulması kadar sıra dışı bir durumdur. ⁵ Evrenin oluşumuna dair dile getirilen

² Teilhard de Chardin, *İnsanın Tabiatındaki Yeri*, trc. H.Hüsrev Hatemi, (İstanbul: İşaret Yay. 1990),8

³ Robin Collins, "The Fine tuning Design Argument," Published in *Reason for the Hope Within*, Michael Murray (ed.), Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1999,1.

⁴ Robin Collins, "God, Design and Fine-Tuning",2.

⁵ Roger Penrose, *The Emperor's New Mind: Concerning Computers ,Mind And The Laws Of Physics*, Oxford University Pres, New York,1989, 343.

Big Bang teorisine göre evren birden meydana geliyor ve çok ince ve hassas dengeler üzerine kuruluyor.⁶

Kimyasal elementlerin ince-ayar ise içerisinde yaşamış olduğumuz âlemde bulunan karbon, oksijen, su ve diğer unsurların insan yaşamı için uygun halde bulunuyor olmalarıdır. Denton'a göre hem atmosfer hem de su elektromanyetik radyasyona karşı geçirgendir. Bunlar eğer elektromanyetik radyasyonu geçirmeyip emseydiler yeryüzündeki yaşam ciddi manada tehlikeye girerdi.⁷

2-Ateistik Tek –Evren Hipotezine Karşı Argüman

İnce-ayar deliline yöneltilen onun analoji temelli oluşu⁸ ve iddia edilen şeylerin doğruluğunun test edilebilirlik şansının olmayışıdır. Collins, ince-ayar hipotezinin kısmen analogik temelli oluşunu kabul etmekle beraber onun diğer bilimsel faaliyetlerde kullanılan test edilebilirlik yönteminin âlemde ince-ayarın olup olmadığını doğrulamak için kullanılamayacağını ifade etmektedir. Ona göre test-edilebilirliğin amacı bir teoriye karşı gelecekte ortaya çıkabilecek karşı hipotezlere kanıt sunabilmek içindir. Burada önemli olan var olan iddianın lehindeki kanıtların tutarlılığına bakmaktır. Olmayan şey için delil aramaya kalkmak hiçte akıllıca değildir.⁹

Collins, bir hipotezin doğruluğu ya da yanlışlığını tespit edebilmek için iki rakip hipotezin işletilmesinin daha akıllıca olduğunu ileri sürmektedir. Bu yaklaşıma göre iki farklı hipotezi ele alalım. Bunların birine H1 diğerine H2 diyelim. H1 iddia edilen önermenin lehine kanıtlar sunsun; H2 de önermenin aleyhine kanıtlar sunsun. Collins yapmış olduğu analogide H1 hipotezine kardeş hipotezi H2 de şans hipotezi adlandırmasını yapmaktadır. Analojiye göre Robin Collins bir gün dağda yürüyüşe çıkar. Dağın eteklerine geldiğinde taşlar kullanılarak düzgün bir şekilde “HOŞ GELDİN ROBİN COLLİNS” yazısını görür. H1 göre Collins'in dağa gezmeye gideceğini bilen kardeşi Collins'i mutlu etme adına böyle bir sürpriz yapmıştır. H2 göre ise olay tamamen şans ve tesadüftür. Bu öylesine bir tesadüftür ki hem dağ hem de kayalar Collins'in oraya geleceğini önceden tahmin etmişler ve birlikte hareket ederek Collins'i mutlu etme yoluna gitmişlerdir. Collins kendisini ateistik bir yaklaşımla eleştirenlere şöyle seslenmektedir: Sizde burada mantıklı olan kardeş hipotezi mi yoksa şans hipotezi midir? Sizde de o kayaların benim kardeşim tarafından yerleştirilmiş olması onların şans eseri bir araya gelme ihtimalinden daha yüksek ve daha mantıklı değil midir?¹⁰

3 Çekirdek Versiyona Yöneltilen Bazı İtirazlar

İnce-ayar deliline yöneltilen bir takım itirazlar vardır. Bunların beş başlık altında toplandığını görmekteyiz.

Birinci itiraz: Evrende daha temel yasalar olabilirdi.

Ateistik evren hipotezini savunanlara göre evren öyle iddia edildiği gibi mükemmel yasalardan oluşmamaktadır. Var olan fiziki sabiteler farklı bir şekilde olsaydı hayatın olmayacağından emin misiniz?

⁶ Caner Taslaman, *Big Bang ve Tanrı*, İstanbul Yay. İstanbul 2014, 206; John D. Barrow, *Evrenin Kökeni*, Çev. Sinem Gül, Varlık Yay. İstanbul 1996,8; Steven Weinberg , *İlk Üç Dakika*, Çev. Zekeriya Altın, Tübitak Yay. İstanbul 1999, 146.

⁷ Micheal Denton, *Nature's Destiny: How The Laws Of Biology Reveal Purpose In The Universe*, The Free Press New York,56-57.

⁸ Hume, *Din Üstüne*, Çev. Mete Tunçay, İmge Yay. Ankara 2004, 127; Micheal Peterson, William Hasker, Bruce Reichenbach David Basinger, *Din Felsefesi*, Çev. Rahim Acar, Nebi Mehdiyev Hümeyra Özturan Osman Baş, Küre Yay. İstanbul 2013, 290

⁹ Robin Collins, “God, Design and Fine-Tuning”, 6

¹⁰ Robin Collins, “God, Design and Fine-Tuning”, 7.

Collins'e göre bu yaklaşım tamamen spekülatifdir. Ortada var olan bir yapı var ve içinde yaşama uygun şartlar oluşturulmuş. Bu yapının inceliklerine odaklanmak yerine var olmayan bir durum üzerinden olasılık hesapları yapmak akıllıca değildir. Bunun dışındaki olasılıklar üzerinden yeni hipotezler oluşturmaya çalışmak beyhude bir uğraştır.¹¹

İkinci itiraz: Diğer Yaşam Formlarına Yapılan İtiraz

Ateistik evren hipotezini savunanların dillendirmiş oldukları ikinci bir itiraz fizik sabitelerine yönelik yapılan itirazdır. Onların iddialarına göre evren başka fiziki sabitelere sahip olsaydı o zaman da o sabitelere uygun varlıklar yaşam imkânı bulurdu. Teistik düşünceyi savunanlar o zamanda bu gün için anormal dedikleri sabiteleri bize ince-ayarlanmış sabiteler olarak sunarlardı. Dolayısı ile ne hâlihazırdaki fiziki sabiteler ne de olma ihtimali söz konusu olan sabiteler özel olarak tasarlanmış değildir.

Robin Collins'e göre ince-ayar hipotezi var olan fiziki sabitelerin dışında herhangi bir şekilde ve herhangi bir yerde başka hayat formlarının olamayacağı iddiasında değildir. Bu olasılık söz konusudur. Ancak bizim iddia ettiğimiz şey bugünkü fiziki sabitelerin hâlihazırda var olan yaşam formları için hayati öneme sahip olduklarıdır. Eğer şu andaki fiziki sabiteler var olduğu düzeyden az ya da çok olsaydı ya yaşam formlarının Vücut bulmalarına imkân sağlamayacaktı ya da Vücut bulsalar bile devamlılıklarını sağlamaları mümkün olmayacaktı. Collins bu konuda yapılan itiraza şans ve nişan alma hipotezi üzerinden şöyle bir örnek vermektedir: Karşınızda çok büyük bir hedef tahtasının olduğunu düşünün. Oku atıyorsunuz ve hedef tahtasının herhangi bir noktasına isabet ettiriyorsunuz. Şimdi sizin isabet ettirdiğiniz nokta denk oranı ne ise başka bir noktaya denk gelme ihtimali de o kadardır. Yani okun herhangi bir noktaya isabet etmesi bir şans işidir. Ancak o geniş hedef tahtasında bir nokta belirlenip ve tam isabetle vurulursa bu bir şans değildir, tam bir nişan almadır. İşte buradaki nişan alma ve hedefi vurma tam bir ayarlama ve bilinç gerektirmektedir.¹²

Üçüncü İtiraz: Antropik İlke İtirazı

Antropik ilkeye göre evrende bulunan her şey insan için uyarlamıştır. Bu ilkeye göre evrende var olan şeyler ya doğrudan ya da dolaylı bir şekilde insana hizmet etmektedir. Ancak ateistik evren hipotezine göre durum hiçte öyle teistlerin iddia ettikleri gibi değildir. Nigel Warburton , antropik ilkeye yapmış olduğu piyango analojisi ile şu şekilde itiraz etmektedir: Yılbaşı çekilişi için bir piyango bileti aldığınızı düşünün. Milyonlarca satılan bu biletlerden bir ya da birkaç kişiye büyük ikramiye çıkacaktır. Eğer bir milyon insan bu biletlerden aldı ise büyük ikramiyenin size çıkma ihtimali 1/ 1000000 dur. İstatistik olarak bakıldığında sizin kazanma ihtimaliniz çok zayıftır. Buna rağmen şansınız 1/1000000 olsa da yine de size çıkma ihtimali vardır. Çekiliş yapıldırda büyük ikramiye size çıkarsa bu sizin çok ama çok şanslı bir insan olduğunuz anlamına gelmez. Kazanan bilet ile kaybeden biletler arasında herhangi bir durum farkı yoktur. Akli başında olan insan bunun böyle olduğunu bilir ancak batıl inançları olan insanlar bunun çok sıra dışı bir durum olduğunu düşünür. Antropik ilkeyi savunanlar da bilirler ki içerisinde yaşamış olduğumuz dünya milyarlarca yıldızdan biridir. Dolayısıyla dünyada yaşamın olup diğerlerinde olmaması dünyayı çok sıra dışı kılmaz.¹³

Robin Collins, ateistik evren hipotezi savunucularının bu iddialarına John Leslie'den¹⁴ aktarmış olduğu idam mangası cevap vermektedir. Siz bir yere hedef olarak konuluyorsunuz ve karşınıza elli tane keskin nişancı yerleştiriliyor. Bu keskin elli nişancı da ateş etmelerine rağmen

¹¹ Robin Collins, "God, Design and Fine-Tuning",10.

¹² Robin Collins, "God, Design and Fine-Tuning",11; M. Said Kurşunluoğlu, İnsan-Evren İlişkisi ve Antropik İlke, Elis Yay. Ankara 2006, 244.

¹³ Warburton, Nigel, Felsefeye Giriş, Çev. Ahmet Cevizci, Paradigma Yay. İstanbul 2000,17.

¹⁴ Leslie, John, "How to Draw Conclusion From a Fine-Tuned Cosmos" Eds Robert Russell, Observatory Press,pp Vatican City State, Vatican. 1988, 297-312.

sizi vuramıyorlar. Sizin buran çıkaracağınız sonuç bu elli keskin nişancının sizi ıskalaması değildir. Çünkü bu ihtimal dışıdır. Bu durum olsa olsa bu elli keskin nişancının bilinçli bir şekilde sizi vurmadıkları anlamına gelir. Bu durum da ancak kasıtlı bir şekilde gerçekleştirilebilir. Dolayısı ile benim hayatta olmam ve hayatıma devam ediyor olmam bilinçli bir irade sayesinde.

Dördüncü İtiraz: Tanrı'yı Kim Tasarladı.

Ateistik evren hipotezini savunan insanların eleştirilerini en yoğun olarak odaklandıkları nokta tasarım kavramı üzerinden Tanrı'nın varlığını sorgulama düşüncesidir. Onlara göre eğer evrende bulunan her şey bir tasarım sonucu ise o zaman bu tasarlanma durumu Tanrı içinde kaçınılmazdır. Eğer teistlerin iddia ettikleri gibi Tanrı mükemmel bir varlık ise ya Tanrı da bir tasarım sonucu meydana gelmelidir ya da yapı olarak -eğer varsa- Tanrı'dan yapı itibarıyla daha düşük bir seviyede olan evrende tasarım olmaksızın meydana gelebilir. Bu durumda ya tasarımı Tanrı'ya da uyarlayacaksınız ya da evrene de uyarlamayacaksınız.¹⁵

Ateistik evren hipotezini savunanların tasarım kavramı üzerinden yapmış oldukları tahlile Tanrı kavramı üzerinden cevap verilebilir. Şöyle ki, Tanrı kendisinden daha mükemmeli düşünemeyen ve her türlü eksiklikten uzak olduğu kabul edilen bir varlıktır. Şimdi eğer Tanrı tasarlanacak olursa o zaman hem kendisi eksik ve kusurlu hale gelecek hem de kendisini var eden gücün kendisinden daha mükemmel bir varlığın kabulü kaçınılmaz hale gelecektir. Bu durumda bir Tanrı üreticinin meydana gelmesi kaçınılmaz hale gelecektir. Bir tren analogisi yapacak olursak, tren bir lokomotif ve birden çok vagonlardan oluşur. Vagon çekilen lokomotif çeken konumundadır. Ateistik düşünceye göre eğer vagon için söz konusu durumu lokomotif de uyarlayacak olursak o zaman lokomotifte çekilen durumda olmaz çekilen durumda olur. Eğer lokomotifin şartlarını vagonlara uygulayacak olursak o zaman da vagonlar çekilen konumundan çıkıp çekilen konumuna gelir. Bu durum da her iki alternatifte ihtimal dışıdır. Çünkü ya hem lokomotif hem de vagonlar çeken durumda olacak ya da her ikisi de çekilen durumda olacak. O zaman hem lokomotif kavramı hem de vagon kavramı niteliğini kaybeder. Bu durumda bizi anlamsızlığa götürür.

Beşinci İtiraz: İhtimalsizlik İtirazı

Ateistik evren hipotezini savunanlara göre ince-ayar iddiası anlamsızdır. Çünkü bir tane evren vardır. Dolayısı ile ince-ayarı olmayan başka bir evren yok ki onları kıyaslama imkânı bulalım. Örneğin sigara içen erkeklerin kanserden ölme riskinin % 30 olduğu varsayımından hareketle sigara içen 100 erkeğin kanserden ölme riski % 30 dur. Bu durumda bir kıyaslama imkânı varken evren için böyle bir durumdan bahsedemeyiz.

Collins ateistik evren hipotezinin bu yaklaşımına epistemik ihtimaliyet üzerinden cevap vermektedir.¹⁶ Epistemik ihtimaliyet hakkında kesin bilgimiz olmayan konularda yaklaşık tabiri kullanılır. Mesela evrenin yaşı kesin olarak bilinemez ancak verilen rakamlar az ya da çok yaklaşık tabiri kullanılarak verilir.

Bazı durumlarda ise iki önerme üzerinden gerçeğe ulaşılmaya çalışılır. Böylesi durumlarda kayıtsızlık ilkesine göre hareket etmek gerekir. Bir parametrenin bir değerini başka bir değerine tercih etmemiz için bir neden yok ise o zaman o parametrenin her bir değerine eşit

¹⁵ Robin Collins, "God, Design and Fine-Tuning",12. Stephen Hawking & Leonard Mlodinow, *The Grand Design*, Rantam Books New York, 2010,135; Richard Dawkins *The God Delusion*, Bantam Press, London,2006, 114.

¹⁶ Epistemik ihtimaliyet: Bir önermenin epistemik ihtimali, bizim o önerme hakkında rasyonel anlamda sahip olmamız gereken kabul edilebilirlik derecesidir. Robin Collins, *The Teleological Argument: An Exploration of the Fine-Tuning of the Universe*, The Blackwell Companion to Natural Theology Edited William Lane Craig and J.P. Moreland, Blackwell Publishing,2009,226. Richard Swinburne, *An Introduction to Confirmation Theory*, London, Methuen and Co. Ltd,1973,122-124; Alvin Plantinga, *Warrant and Proper Function*, Oxford University Press, Oxford, 1993, 137-142.

ihtimaliyetler vermemiz mümkündür. Örneğin çekim gücü kuvvetinin yaşam koşullarına uygun olması ve yaşam aralığına denk gelmesi hayret vericidir. Bertrand paradoksallarına göre böylesi durumlarda eşit düzeyde gerçeklik imkânına sahip olunan alternatiflerin birinin haklılığı ortaya çıktığında diğeri ihtimal dışı kalır.¹⁷

4 Çok Evrenler Hipotezi

Teistik düşüncüyü savunan bilim insanlarının ince-ayar ve akıllı tasarım argümanına karşılık olarak ateistik düşüncüyü savunan bilim insanlarının öne çıkarmış oldukları en önemli yaklaşım çoklu evrenler hipotezidir.¹⁸ Bu hipoteze göre- teistlerin iddiasının aksine- sonsuz sayıda evren vardır. Şu ana kadar elde edilen verilere göre bu evrenlerin birçoğunda yaşam emaresine rastlanamamıştır. Ancak bu durumun sonsuza kadar böyle gideceği anlamına gelmez. Düne kadar meçhul olan birçok şey bugün artık bilinir haldedir. Bilim eninde sonunda dünyanın dışında yaşama elverişli bir evreni keşfedecektir. Bu keşif yapıldığında teistlerin dünyanın yaşam için biricik olduğu iddiası ellerinden alınmış olacaktır. Ateistik evren hipotezi adına ortaya atılan yöntem enflasyoncu kozmolojiye dayanmaktadır. Bu modele göre evrenimiz bir enflasyon alanı içerisinde şişirilmektedir. Bu şişirilme sabun köpüklerine benzemektedir. Okyanus sularında sabun köpüklerinin sonsuz derecede köpüreceği düşünülebilir. Şişmecici kozmolojiye göre evrende köpüren bu sabun köpükleri gibi yaşam koşullarına sahip yeni dünyalar meydana getirebilir.

Collins üç nedenden dolayı çok evrenler modeline itiraz etmektedir.

Birinci Neden: Birinin doğruluğu ispat edilmediği sürece iki zıt hipotezin gerçeklik ihtimali % 50 dir. Ancak bize göre çoklu evrenler modeli bir iddiadan öteye gitmez. Örneğin hepimiz dinazorların geçmişte yaşadıklarını biliriz. Oysaki hiçbirimiz canlı bir dinazor görmedik. Dinazorların yaşamama ihtimali de söz konusudur. Ancak bulunan bir parça dinazor kemiği geçmişte dinazorların yaşamadığı hipotezini geçersiz kılar. Bu durumda bizim çoklu evrenler modelinin iddia ettiği gibi yaşama uygun dünya tespit edilemediği gibi herhangi bir emare de görünmemektedir. Dolayısıyla böyle bir iddia ihtimal dışıdır. Aynı şekilde ince-ayar hipotezini mükemmel çalışan bir İsveç saatine benzetebiliriz. Ancak ateistik evren modeline göre için aynı şeyleri söyleyemeyiz.¹⁹

İkinci Neden: Çoklu evrenler modelinin iddiasının gerçekleşebilmesi ancak “çoklu evrenler jeneratörü” ne ihtiyaç vardır. Tasarım kavramı üzerinden Tanrı'nın varlığını sorgulayanlar böyle bir jeneratörün nasıl meydana geldiğini mahiyetinin ne olduğunu ve gücünün sınırlarını izah etmek zorundalar. Biz bir yerde dilimlenmiş birçok ekmek parçası görebiliriz. Bu ekmekleri kim dilimledi sorusuna dilimleme makinesi dilimlemiştir diyerek cevap veremeyiz. O ekmekleri düzgün bir şekilde dilimleyen makinenin ustasız meydana gelebilme ihtimali söz konusu değildir.²⁰

Üçüncü Neden: evrenin başlangıcı ile ortaya atılan Tanrı çatlağı hipotezinin güçlülüğü yani evrenin ateistik düşüncenin iddia ettiği gibi zaman içerisinde yavaş yavaş evrilerek meydana geldiği düşüncesinin aksine evrenin bir anda var olduğu yapılan çalışmalarla her geçen gün daha da sağlam kanıtlarla desteklenmektedir. Diğer taraftan termodinamiğin ikinci yasasına göre evren bir ısı ölümüne doğru gitmektedir. Yani öyle iddia edildiği gibi evren sürekli kendini yenileyen bir yapı olmaktan ziyade kaçınılmaz bir sona doğru gitmektedir.²¹

¹⁷ Robin Collins, “God, Design and Fine-Tuning”, 15.

¹⁸ John D. Borrow & Frank Tipler, *The Antropik Cosmological Principle*, Oxford University Press, New York, 1986, 18.

¹⁹ Robin Collins, “God, Design and Fine-Tuning”, 19.

²⁰ Robin Collins, “God, Design and Fine-Tuning”, 21; Andrei Linde, *Particle Physics and Inflationary Cosmology*, Translated by Marc Damasek, Longhorne, Harvard Academic Publisher, Pensilvanya 1990, 33

²¹ Robin Collins, “God, Design and Fine-Tuning”, 12.

SONUÇ

Evrenin başlangıcı ve bir sonunun gelip gelmeyeceği süregelen bir tartışma konusu olmuştur. Tanrı'nın varlığına inanmayanlar evrenin zaman içerisinde şans eseri meydana geldiğini ve asla yok olmayacağını iddia etmişlerdir. Eğer bir gün dünya yaşanmaz hale gelirse evrenin yeni bir yaşam alanı oluşturacağına inanmaktadırlar. Ancak bu konuda itici gücün ne olacağını ve bunun nasıl gerçekleşeceği konusunda yeterince cevap verememektedirler.

Tanrı'nın varlığına inananlar ise evrenin bir anda yaratıldığını ve bir gün mutlaka sonunun geleceğine inanmaktadırlar. Dolayısıyla evren ve özelde dünya insan için özel olarak tasarlanmıştır.

Son zamanlarda teknolojinin de yardımı ile evrenin ve özelde dünyanın yapısına yönelik çalışmalar yoğunlaşmıştır. Bu çalışmalar sonucunda görülmektedir ki evren çok hassas ayarlarla donatılmıştır. Robin Collins'e evren çok hassas ayarlar üzerine kurulmuştur. Evrenin başlangıcı ve devamlılığı şans hipotezi ile izah edilemez. Bu yapı ancak tasarım hipotezi ile izah edilebilir. Ona göre ateistik evren modelini savunanların hipotezleri ihtimal dışıdır. Makul olan evrenin bir Tanrı tarafından bilinçli bir şekilde tasarlandığı hipotezini kabul etmektir

KAYNAKLAR

- Barrow, John D. *Evrenin Kökeni*, Çev. Sinem Gül, Varlık Yay. İstanbul 1996
- Borrow John D. & Tipler, Frank *The Antropik Cosmological Principle*, Oxford University Press, New York, 1986
- Chardin, Teilhard de, *İnsanın Tabiattaki Yeri*, Çev. H.Hüsrev Hatemi, İşaret Yay. İstanbul 1990,
- Collins, Robin "The Fine tuning Design Argument," Published in Reason for the Hope Within, Michael Murray (ed.), Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1999.
- Collins, Robin *The Teleological Argument: An Exploration of the Fine-Tuning of the Universe*, The Blackwell Companion to Natural Theology Ed. William Lane Craig and J.P. Moreland, Blackwell Publishing, 2009
- Dawkins Richard *The God Delusion*, Bantam Press, London,2006
- Denton, Micheal *Nature's Destiny: How The Laws Of Biology Reveal Purpose In The Universe*, The Free Pres New York 1998
- Hawking, Stephen & Mlodinow, Leonard *The Grand Design*, Rantam Books New York, 2010
- Hume, David, *Din Üstüne*, Çev. Mete Tunçay, İmge Yay. Ankara 2004
- Kurşunluoğlu, M.Said *İnsan-Evren İlişkisi ve Antropik İlke*, Elis Yay. Ankara 2006
- Leslie, John, "How to Draw Conclusion From a Fine-Tuned Cosmos" Eds Robert Russell, Observatory Press,pp Vatican City State, 1988,
- Linde, Andrei, *Particle Physics and Inflationary Cosmology*, Translated by Marc Damashek, Longhorne, , Harward Academic Publisher, Pensilvanya 1990
- Plantinga, Alvin *Warrant and Proper Function*, Oxford University Press, Oxford, 1993
- Penrose, Roger *The Emperor's New Mind: Concerning Computers ,Mind And The Laws Of Physics*, Oxford University Pres, New York,1989
- Peterson, Micheal, Hasker, William, Reichenbach, Bruce, Basinger, David *Din Felsefesi*, Çev. Rahim Acar, Nebi Mehdiyev Hümeyra Özturan Osman Baş, Küre Yay. İstanbul 2013
- Swinburne, Richard *An Introduction to Confirmation Theory*, London, Methuen and Co. Ltd,1973
- Taslaman, Caner *Big Bang ve Tanrı*, İstanbul Yay. İstanbul 2014
- Warburton, Nigel, *Felsefeye Giriş*, Çev. Ahmet Cevizci, Paradigma Yay. İstanbul 2000
- Weinberg , Steven *İlk Üç Dakika*, Çev. Zekeriya Altın, Tübitak Yay. İstanbul 1999